

ΜΕΡΟΣ Β'.

ΒΙΒΛΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

ΤΥΠΩΘΕΝΤΑ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΙΒ'. ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΑ.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΔΗΣ

(1) — Κωνσταντίνου Λασκάρεως Γραμματική. Constantini Lascaris Grammatica graeca. Graece ex recognitione Demetrii Cretensis. Mediolani impressa per magistrum Dionysium Paravicinum. M. CCC. LXXVI. die xxx. jannuarii. εἰς 4ον.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Ή Γραμματική αὗτη, τυπωθεῖσα εἰς Μεδιόλανα τὸ 1476 ἑτοι, εἶναι τὸ πρῶτον βιβλίον, ὅπερ ἐτυπώθη Ἐλληνιστὶ καὶ μάλιστα ὑπὸ Ἑλληνος. Σήμερον δὲ ἡ ἔκδοσις αὗτη εἶναι σπανίζει καὶ μεγάλης ἀξίας. Ἐν ἀντίτυπον, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ περιεπανύμου βιβλιογράφου (Brunet) Βρυξέτου καλῶς διατηρημένον καὶ πλῆρες τιμᾶται 1,000 καὶ 1,200 φράγκων. Ἰδε Manuel du Libraire. Paris, 1821. Τόμ. Β'. σ. 324. Μετεπτύχθη δὲ ἐν Βενετίᾳ τὸ 1494 ἑτοι παρὰ Ἀλδου Μανουτίου, διορθωθεῖσα ὑπὸ τοῦ ίδιου Κωνσταντίνου Λασκάρεως κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ σοφῶν φιλέλληνος Μαχοτίνου Κρουσίου. Ἰδε CRUSII Turco-Graccia. Κατὰ περίεργον δὲ σύμπτωσιν ἡ Γραμματική αὗτη εἶναι ἐπίσης τὸ πρῶτον βιβλίον, ὅπερ ἐτυπώθη ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τοῦ περιεπανύμου τυπογράφου τῆς Ἰταλίας Ἀλδου.

(2) — Βατραχομυομαχίας τοῦ Ὁμήρου μετὰ γλωσσομάτων ἐν τοῖς μεσοστιχίοις, ἐπιμελεῖς Λεονίκου τοῦ Κρητός. Ἐνετίησιν, χυπός'. εἰς 4ον.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Ή έκδοσις αὕτη, τῆς ὅποιας οἱ στίχοι εἶναι τυπωμένοι ἐν κλλάξ μ'. ἔργον τούτον καὶ μελανοὺς χρόντηρας, εἶναι τὴν σήμερην σπανία καὶ πολὺ λιτότερην ὡς δὲ τῶν βιβλιοφίλων. Τριάτατη δὲ ἔως 600 φρ. Ἰδε Brunet, Manuel du libraire. Τόμ. B'. σ. 213.

(3) — 'Ομήρου *'Ιλιάς* καὶ *'Οδύσσεια*. Homeri opera graece, ex recensione Demetrii Chalcondylae et Demetrii Cretensis. Florentiae, labore et industria Demetrii Cretensis, sumptibus Vergili et Norii Nerlii. M. CCC. LXXXVIII. Τόμος 2. εἰς φύλ.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Έ ώραια ἔκδοσις αὕτη θεωρεῖται ὡς πρώτη, τὴν σήμερην δὲ εἶναι σπανία καὶ μεγάλης ἀξίας. Κατὰ τὸ 1810 ἔτος εἰς μίσην δημοπρασίαν βιβλίων ἐν Λογδίνῳ ἐπωλήθη 19 λίρας στερλίνιας, καὶ 10 σελίνια. Ἰδε Brunet. Τόμ. 2. σ. 105.

(4) — Δημητρίου Χαλκονδύλου ἔρωτίματα περὶ σχηματισμοῦ τῶν χρόνων. Μανουὴλ Μοσχοπόύλου περὶ προσωδίας. Γρηγορίου Κορινθίου περὶ διαλέκτων. εἰς φύλ. μικρόν.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Ή έκδοσις αὕτη, μολονότι δὲν φέρει σημείωσιν τοῦ τόπου δῆμου ἐτυπώθη, καὶ κατὰ ποῖον ἔτος, εἶναι ὅμως γνωστὸν διετούμενον εἰς τὰ Μεδιόλανα, τὸ 1493 ἔτος. Ἰδοὺ δὲ τὰ δοκιμαστέα περὶ αὐτῆς δὲ Βρυνέτος, Manuel du libraire. Τόμ. A'. σ. 393. Première édition : vendue 19 liv. 8. sch. 6. d. Pinelli ; 600 fr. Brienne Laire ; 250. fr. Crevenna 110 fr. exemplaire piqué de vers, Rover et 120 fr. F. Didot; 357 fr. M. viol. Larcher. Ce volume fort rare, est imprimé à longues lignes, qui sont au nombre de 35 à la page ; il commence sans aucun intitulé, par un feuillet d'*errata*. *Chalcondylas* occupe les 8 cah. Α—Θ, dont les 7 premiers ont 8 feuillets chacun, et le 8. 4 f. seulement, y compris 1 f. blanc. *Moschopulus* est renfermé dans les 9 cah. Α—Η, de 8 f.; Θ. et I de 6 f. *Gregorius Corinthius* ne comprend que les 3 cahiers Α, Β, Γ, de 6 f. chacun, suivis d'un dernier f. qui n'a que 5 lig. d'impression.

(5) — *'Ισοχράτους Λόγοι*, ἐπιμελεία Δημητρίου Χαλκονδύλου. Mediolani, per Henricum Germanum. M. CCC. L. XXXIX. εἰς φύλ. μικρόν.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Ή ώραία καὶ πρώτη ἔκδοσις αὕτη τοῦ Ἰσοχράτους εἶναι λίαν σπανία. Ἐπωλήθη δὲ 600 φρ. ἵδε Brunet. Τόμ. Β'. σ. 254.

(6)—'Ανθολογίας διαφόρων ἐπιγραμμάτων, ἀρχαίοις συντετειμένων σοφοῖς, ἐπὶ διαφόροις ὑποθέσεσιν, ἐρμηνείας ἔχοντων ἐπίδειξην. Impressum Florentiæ, per Laurentium Francisci de Alopa Venetum. III. idus Augusti. M. CCCC. L. XXXX. III. εἰς 4^η μικρὸν.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Ή ἔκδοσις αὕτη εἶναι λαμπροτάτη, καὶ ἔξεδόθη κατὰ πρῶτον ὑπὸ ίάνου Δασκάρεως τοῦ Πυνδακινοῦ. Διάροροι δρῶς λόγιοι τῆς Δύσεως, ἀρχαῖοι τε καὶ νεῖοι, καὶ μεταξὺ τούτων ἡ διμογενὴς Αημήτριος Ἀλεξανδρίδης (ἐν τῷ συγγράμματί του 'Ἐλληνικὸς Καθρέπτης) ἐνόμισαν, δτὶ συντάκτης τῆς Ἀνθολογίας ταύτης εἶναι ὁ Μοναχὸς Πλαγούδης, ἐνῷ εἶναι ὁ ἀρχαῖος ἱστορικὸς καὶ Ποιητὴς Ἀγαθίας, ως ἀναφέρει ὁ ἔκδότης Λάσκαρις Πυνδακινὸς ἐν τῇ ἐφεζῆς προσφωνήσει του πρὸς τὸν Δοῦκα τῆς Τοσκάνης Πέτρον τῶν Μεδίκων, ἐξηγῶν αὐτῷ τὸ αἴτιον τῆς ῥηθείσης διαφωνίας τῶν λογίων περὶ τοῦ συντάκτου τῆς ὑπὸ αὐτοῦ ἐκδοθείσης Ἀνθολογίας . . . . .

. . . . . Hoc epigrammatum Ἀνθολόγιον ab Agathia concinnatum esse praestantissimo historico et poeta sui temporis, non a Planude, ut nonnullis est temere persuasum. Planudes enim Monachus, ut eos appellant, non magis disposuit quam mutilavit, et, ut ita dicam, castravit hunc librum, detractis lascivioribus epigrammatis, ut ipse gloriatur. Quid tamen inde sit meritus, aliorum sit judicium. Ego hoc unum scio, non ex solo censu Epigrammatis aut cuiuslibet scripti juvari nos posse. Sed antiquorum salem et acumen in similibus admirati, artem quoque et dictionem aut historiam in qualibet materia ducimus expetendam. Si qua vero Planudes his epigrammatis interposuit, ea certe sunt quæ ineptiora libentissime abstulerim.

(7)—Εὐριπίδου Μήδεια, Ἰππόλυτος, Ἄλκηστις καὶ Ἀνδρομάχη. Euripidis Medea, Hippolytus, Alcestis et Andromache, graece. cura Joannis Lascaris. Florentiae. M. CCCC. LXXXVII. per Laurentium de Alopa. εἰς 4^η.

4 ΒΙΒΛΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Ἐκδοσις σπανία, τυπωθεῖσα ἐν κεφαλαίοις ψηφίοις, ὡς τὸ προρρήθεν πόνημα ἡ ἀνθολογία, καὶ ἐπομένως εἶναι πολύτιμος. Ἰδοὺ τι ἀναζέρει περὶ τούτου ὁ Βουνέτος; ὅστις δηλῶς ἀπατᾶται γράφων ὅτι ἐτυπώθη κατὰ τὸ 1500 ἥτος. Ἱδε Manuel κτλ. Τόμ. Α'. σ. 605. Vendu 106 fr. Gaignat; 11 liv. 5 sch. Askew; 40 liv. 19 sch. (avec l'Ésope grec de 1498) Pinelli; 180 fr. Rover; 280 fr. Larcher; 600 fr. bel exemplaire Mac-Carthy.

(8) — Ἀριστοφάνους Κωμῳδίαι ἐννέα. Venetiis, apud Aldum, M. II D. εἰς φύλ.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Ὁ Μάρκος Μουσοῦρος ἐπλούτισε τὴν πρώτην ἔκδοσιν ταύτην τοῦ Ἀριστοφάνους μὲν Προοιμιακὸν λόγον καὶ μὲν Σχόλια. Ἡ ἔκδοσις αὗτη εἶναι λαμπρὰ καὶ σπανία. Ἐν αὐτίτυπον αὐτῆς ἡγοράσθη ἐν Παρισίοις ὑπὲρ τοῦ Διδότου διὰ 425 φρ. Ἱδε Brunet κτλ. Τόμ. Α', σελ. 104.

(9) — Ἐπιστολαὶ Βασιλείου τοῦ Μεγάλου. Λιβανίου τοῦ Σαξιστοῦ. Χίωνος τοῦ Πλατωνικοῦ. Αἰσχίνου καὶ Ἰσαχράτους τῶν ῥητόρων. Φαλάριδος τοῦ Τυραννοῦ. Βρούτου Ρωμαίου. Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως. Ιουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου. Ἐνετίησιν. Τὸ παρὸν ἐνετυπώθη Βιβλίον τῷ χιλιοστῷ τετρακοσιοτῷ ἐνενηκοστῷ Θ' ἀπὸ Θεογονίας ἔτει. Apud Aldum M. ID. IX. εἰς 42ν.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Ἐκδότης τῶν ἐπιστολῶν τούτων εἴναι ὁ Μάρκος Μουσοῦρος.

(10) — Ἐτυμολογικὸν μέγα. Ἐντυπωθὲν ἐν Ἐνετίαις. ἀναλόγως μὲν τοῦ εὐγενοῦς καὶ δοκίμου ἀνδρὸς Κυρίου Νικολάου Βλαστοῦ τοῦ Κρητός παραπινέσσει δὲ τῆς λαμπροτάτης τε καὶ σωφρονεστάτης Κυρίας Ἀννης, θυγατρὸς τοῦ πανσεβάστου καὶ ἐνδοξοτάτου Κυρίου Λουκᾶ Νοταρᾶ, ποτὲ μεγάλου Δουκὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως πόνῳ δὲ καὶ διεξιότητι Ζαχαρίου Καλλιέργου τοῦ Κρητός. Τῶν λογίων ἀνδρῶν χάριν καὶ λόγων Ἐλληνικῶν ἐφιεμένων. Ἐτει τῷ ἀπὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, χιλιοστῷ τετρακοσιοριστῷ ἐννυγ-
ηκοστῷ ἐννέτῳ, εἰς φύλ.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Ὡποισθεν τῆς σελίδος τοῦ προμετωπίου καὶ αγινώσκονται δύο ἐπιγράμματα πέδος ἐπιχιου τοῦ λεξικοῦ τούτου· τὸ μὲν πρῶτον εἶναι Μάρκου Μυσσούρη, ὅστις συνέταξε καὶ τὸ Προοίμιον, τὸ δὲ ἔτερον Ἰωάννου Γρηγοριανοῦ, λογίου τινὸς Κρητός. τὴν σήμερον τὴν Α. ἔιδοται, αὗτη εἶναι λίγη σπάνια καὶ ἐπομέ. ως πολύτιμη. Η δὲ δευτέρη, ἥτις εἶναι ἐπίσης σπάνια, ἔγινεν ἐν Βενετίᾳ κατὰ τὸ 1540 ἔτος, ὑπὸ Φριδερίκου Τουρκανοῦ, τυπογράφου Ιταλοῦ. τοῦ ὁποίου τὴν θυγατέρα ἐνυπόφεύῃ ὁ Ἀδός. Η τρίτη ἐτυπώθη ἐν Ἐιδελβέργη (Heidelberg), τὸ 1594 ἔτος, ἐπιμελεῖσθαι καὶ διορθώσει Φριδερίκου Συλλογῆς, **Fridericī Sylburgii**. Τέλος ἐτυπώθη καὶ ἐκ τετάρτου ἐν Βενετίᾳ τὸ 1710 ἔτος ὑπὸ τοῦ φιλομούσου Νικολάου Σάρον, ἐπιμελεῖσθαι καὶ διορθώσει Παναγιώτου τοῦ Σιωπέως, παρὰ τῷ τυπογράφῳ Ἀντωνίῳ τῷ Βόρτολι.

(11) Σουΐδα Λεξικόν. Ἐπιμελεῖσθαι καὶ διορθώσει Δημητρίου Χαλκονδύλου. Τετύπωται ὑπὸ Βενεδίκτου Μάζου καὶ Ἰωάννου Βισέλου. Anno ab incarnatione M. CCC. LXXXVIII, die xv novembris. Impressum Mediolani. εἰς φύλ.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Ιδοὺ τὶ λέγει ἐν τῷ προοίμio τοῦ λεξικοῦ τούτου δὲ ἐκδότης αὐτοῦ. «Ο δὲ τὴν διόρθωσιν τοῦ βιβλίου πεποιηκὼς Δημήτριός ἐστιν ὁ Χαλκονδύλος, ὃς πλείστιν ἀντιγράφοις γρηγορίους, καὶ τούτοις πάσιν οὐ σμικρὰ τὰ ἀμφοτήματα εὑρηκὼς, ὃν τὰ πλείστα ἐν ἀπασιν ὡσπάτως ἐτύγχανεν ὅντα, πολλὰ μὲν φιλοπόντοστας καὶ διατητόχριστος ἐπηνόησεν· ἔστι δὲ ὃν οὐχ οἶος τὸ ἔγενετο τῆς προστηκούσης διορθώσεως τετυγχάνειται, ἀλλὰ τὴν μὲν τῆς λέξεως ἐργατητικάν διεύ σπουδῆς ἔτυχε διαφυλάξει· τὸν μέν τοι παρεισαγομένην ῥῆσιν πρὸς σαφήνειαν τῆς λέξεως ἀναρτημένην οὖσαν, ὡς εἶχεν ἀφῆκεν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ λέξεις ἐνίας, αἵτινες τὸ παρόνταν οὐχ ὑπῆργον ἐν Σουΐδᾳ, ἀλλαζόνταν πολλάκις προσέθηκεν, ὡς ἀν οἱ ζητοῦντες τὸ σηματιόμενον αὐτῶν ἔχοιεν ἀπονώτερον τε καὶ ἐπιμότερον ἐντεῦθεν ποιεῖσθαι· καὶ λέξεις δέ τινας ἀνεργοῦντους, ἐνίκαντας ἐνεγώρει, ἐπιμελεῖς αὐτῷ γέγονε σαφηνίσας. Τὸ δὲ βιβλίον οὕτω τοι σπάνιον καὶ πολύτιμον ἂν εἴη τῇ Ἑλλάδι καὶ ἐν τῇ Ιταλίᾳ, ὡς τὸν τοῦτο κεκτημένον μέγκι φρονεῖν ἐπ' αὐτῷ, καὶ τὸ δὴ λεγόμενον κέρας Ἀρετίθεις καρποῦσθαι. Η μὲν δὲ τῷ προμετωπίῳ τοῦ βιβλίου αναγινώσκεται μικρός τις διάλογος μεταξὺ τοῦ βιβλιοπόλιος καὶ ἀναγνώστου φιλομαθοῦς, ὅστις ἀκούσκες τὸ ἐγκώμιον τοῦ

βιβλίου, ἔρωτῷ τὸν πρῶτον· η̄ οὖρ τεμή πόση τις ἔστι; — *Xρυσᾶρ τριῶν*. — *lāmbarē* δῆ καὶ σδες *βιβλῶν*. Ο σοφὸς Ἀντώνιος Μόσχας, ὁ τοῦ Δημητρίου Χαλκονδύλου διδάσκαλος τῆς Λατινικῆς, ἐπρόσθεσεν ἐπὶ καραλίδος τοῦ λεξικοῦ τούτου τὸ ἐπόμενον ἐπίγραμμα.

*Demetrii, aeternos debet tibi mundus honores,
Quod dignum, quod tam nobile tradis opus.
Debet Motta magis, cari cui tanta resultat
Gloria discipulo, te duce quanta datur.*

(12) — Σιμπλικίου μεγάλου διδασκάλου ὑπόμνημα εἰς τὰς δέκα Κατηγορίας τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἐν Ἐνετίαις, ἀναλόμασι μὲν τοῦ εὐγενοῦς καὶ δοκίμου ἀνδρὸς, Κυρίου Νικολάου Βλαστοῦ τοῦ Κρητός. Πόνω δὲ καὶ δεξιότητι Ζαχαρίου Καλλιέργου τοῦ Κρητός. Ἐτει τῷ ἀπὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ ἐννενηκοστῷ ἐννάτῳ. εἰς φύλ.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Εἰς αντίτυπά τινα τῆς πρώτης καὶ λαμπρᾶς ταύτης ἐκδόσεως, ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ πονέματος εἶναι τυπωμένη μὲν χρυσᾷ ψηφίᾳ πρὸς διάκρισιν τῶν ἀλλων ἀντιτύπων, ἔχονταν τὴν ἐπιγραφὴν μ' ἐρυθρό. Ή ἐκδοσὶς αὕτη εἶναι σπανία καὶ ἐπωλήθη 5 λίρας στερλίνας καὶ 3 σελλίνια εἰς μίαν δημοπρασίαν βεβλιών ἐν Λονδίνῳ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Βρυνέτου, Manuel du Libraire. Τόμ. Γ', σελ. . . .

(13) — Δημητρίου Μόσχου τοῦ Λάκωνος τὸ καθ' Ἑλένην καὶ Ἀλέξανδρον. *Demetrii Moschi Laconis hoc ad Helenam et Alexandrum. Pontico Virunio interprete. Regini Longobardiae psb. Dionysius impressit.* εἰς 4^{ον} μικρόν.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Περὶ τοῦ σπανιωτάτου βιβλίου τούτου, τυπωθέντος τὸ 1500 ἔτος, κατὰ τὸν Βρυνέτον, Manuel du Libraire Τόμ. B', σ. 528, ἴδων τὶ λέγεται σοφὸς ἐκδότης τοῦ Ἑλληνογράμμορος, φυλλάδιον 7, σ. 395.

«Τῶν ποικίλων αὐτοῦ ποιημάτων μόνον τὸ ποίημα τοῦτο ἐδημοσίευσε διὰ τύπου ὁ Μόσχος· καὶ ἔμελλεν ἅρα ἡ Ἐλένη, ἐρίδων ἀείποτε καὶ ἀφοριὴ καὶ ὑπόθεσις, μίαν ἔτι νὰ διεγείρῃ μεταξὺ βιβλιογράφων, βιβλιοφίλων καὶ βιβλιομανῶν καὶ βιβλιοτάρων

περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ποιημάτου, τοῦ ἀδοντος, τοὺς ἐπαίνους αὐτῆς. 'Ο Ὅδιος, καθ' ἂ λέγει ὁ Βρυνέτος (Brunet. T. 6'. σ. 521), πρῶτος ἴσχυρίσθη, ὅτι τὸ ποίημα τοῦτο εἶχεν ἐκδοθῆ διὰ τύπου. Ἀλλὰ πλανάται ὁ Βρυνέτος, διότι ὁ 'Οδιος (De Graecis illustribus. B. 6. K. 8. 1742.) τοὺς λόγους μόνον ἀναφέρει τοῦ Γυράλδου, καὶ π.δ τοῦ Ὅδιου, τὸν αὐτὸν Γυράλδον παρεχόμενος μάρτυρα, παρίσταται ὁ Κράσσος, καὶ πρὸ τοῦ Γυράλδου πάλιν Ποντικὸς ὁ Οὐέρούνιος λατινιστὶ μεταφράσας τὸ ποίημα, ἔγραψεν. 'Ως εἴπομεν ἐν τῷ πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας προοίμιῳ περὶ τῆς 'Ἐλένης Δημοτρίου τοῦ Μόσχου, ὃν μετεφράσαμεν καὶ ἐπιτάθη. (Declarationes quaedam in Erotemata Guarini, σ. 127.) Ἀλλὰ καὶ Ἀπόστολος ὁ Ζῆνος (Dissert. Vossianae T. 6'. XCVI.) καθ' ἡς ἔλαβεν εἰδήσεις παρ' Ἀναστασίου Περιστάνου τοῦ Κεφαλληνος, ἐπιστάτου τῆς βιβλιοθήκης τοῦ λαϊκροῦ μοναστηρίου τῶν Βενεδικτίνων τῆς ἀγίας Ιουστίνης ἐν Πατανίῳ, ἐν ᾧ ὑπῆρχεν ἀντίτυπον τοῦ βιβλίου τούτου, περιγράφει αὐτὸν λεπτομερῶς, βεβαιῶν ὅτι μετὰ τὸ ἐλληνικὸν καὶ λατινικὸν κείμενον ἀναγινώσκεται Demetrii Moschi Laconis hoc ad Helenam et Alexandrum, Pontico Virunio interpretē καὶ κατωτέρω Rhegii in Longobardia Presbyter. Τὸ βιβλίον εἶναι εἰς 400 ἐκ φύλλων 22 (Brunet αὐτόθι), τῶν ὁποίων τὰ μὲν δύο πρῶτα περιέχουσι τὸ προοίμιον καὶ τὴν προσφώνησιν πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας, τὰ δ' ἐπόμενα δέκα τὸ κείμενον, καὶ τὰ λοιπὰ τὴν λατινικὴν μετάφρασιν, τὴν ὄποιαν Ὁράλδος ὁ ἐπ' ἀδελφῆ γαμήρος τοῦ Ποντικοῦ λέγει θαυμασίαν καὶ πλήρη ἔξαιρέτων πραγμάτων (Vita del Pontico). Εἶναι δὲ τόσον σπάνιον, ώστε ὁ Ρενουάρδος (Renouard, catalogue de la Biblioth. d'un amateur. T. 6'. σ. 193) ὁμολογεῖ ὅτι δύο μόνα γνωρίζει τέλειαν ἀντίτυπα, τὰ μὲν ἵδιον ἐκυτοῦ κτῆμα, τὸ δὲ τῆς ἐν Μεδιολάνοις Βραβείνης (di Brera) βιβλιοθήκης. Ἀλλὰ τὸ δεύτερον τοῦτο, κατὰ τὰς περ' ἡμῶν γενουμένας ἐρεύνας, εἶναι μὲν καταγεγραμμένον ἐν τῷ καταλόγῳ αὐτῆς, δὲν εὑρίσκεται ὅμως ἐν ταῖς θήκαις, ως ὑπὸ κλέπτιδος χειρὸς ὑπεξαιρεθέν. Οὐδὲ τοῦ Πατανίου ἀντιτύπου γινώσκομεν τὴν τύχην, ἀφ' οὗ τῆς ἀγίας Ιουστίνης τὸ μοναστήριον κατηργήθη, πλὴν εἰ μὴ εἶναι αὐτὸν ἔκεινο τὸ ὑπὸ Ρενουάρδου διακατεχόμενον, ἐκ πολεμικῆς πιθανὴν συλλαγωγίας εἰς χειρας αὐτοῦ περιελθόν, οὔτινος καὶ ἀγνοεῖται τίς ὁ νῦν ἐν τῇ Ἀγγλίᾳ κτήτωρ. Οὕτω λοιπὸν τὸ μόνον εἰς τοὺς ὄφθαλμοὺς τῶν περιέργων προκείμενον ἐν τῷ φανερῷ εἶναι τὸ ἐν τῇ βασιλικῇ τῶν Παρισίων βιβλιοθήκῃ σωζόμενον, ἐν

8 ΒΙΒΛΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

φι καὶ τινα τυπογραφικὰ ἀμφτήματα ἀπαντῶνται σποράδην. Τούτου δὲ τοῦ ἀντιτύπου ἀκριβεστάτην περιγραφὴν παρέχει εἰς ἡμᾶς ὁ τελευταῖος; καὶ ἐπιμελέστατος τοῦ ποιῆματος ἐκδότης. Ἐκδέκα μὲν γύλλων, ἑπτακαλδεκα δὲ σελλίων, ὡς εἴρηται, σύγκειται, οὐδέρα δὲ ἀριθμὸν ἐρ τῇ τῷ σελλίῳ ἔχει περιλη-
δεῖ καὶ ἐρ μὲν τῷ τῷ ἐπιγραφὴν ἔχοντο σελλίῳ ἑπτακαλδεκά εἰσι στίχοι, ἐρ δὲ ταῖς ἑξῆς ἑπτακαλδεκα σελίσιν, ἀτὰ πέντε καὶ εἰκοσι, καὶ ἐρ τῇ δεκάτῃ ἐννάτῃ ἐννεακαλδεκῃ, ἢ δὲ εἰκοστῇ ἀγραφῇς ἔστι. Καὶ ἐνταῦθα μετὰ πολλῆς λεπτολογίας παράγει εἰς μέσον τὴν ἀπορίαν, ἐὰν τὸ εἰργμένον ἀντίτυπον, καὶ τὸ πάλαι ποτὲ τῆς Βραῦδινῆς βιβλιοθήκης καὶ τὸ τρίτον τοῦ Πενουάρδου εἰς μίαν ἀνήκουσι καὶ τὴν αὐτὴν ἐκδοσιν, ἢ ἐὰν δύο ἥ-
σσαν αἱ ἐκδόσεις, ἢ μὲν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ, ὡς οἱ λόγοι τεκμηριοῦνται τοῦ Γυρζάλδου, μόνον τὸ κείμενον παρέχουσα, ἢ δὲ τὸ κείμενον ἄμα καὶ τὴν μετάφρασιν, προτεταγμένην φέρουσα ἀμ-
φοτέρων τὴν πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας προσφώνησιν τοῦ Οὐέρουνιου. Τῆς ἀπορίας ταύτης δὲν εἶναι, ἀληθῶς εἰπεῖν, εύχε-
ρεστάτη ἡ λύσις, οὐδὲ τῶν ἐφικτῶν μαλιστακαθ' ἡμετέραν γνώ-
μην, εἰμὴ δι' ἀκριβοῦς πολλῶν ἀντιτύπων παραβολῆς. Εἶναι
δὲ βέσσαιον, ὅτι τοῦ Γυρζάλδου οἱ λόγοι, πλατυτάτην δε-
χόμενοι ἐρμηνείαν δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν εἰκα-
σίαν, ὅτι αὐτὸς ὁ ποιητὴς ἐγένετο ποτε καὶ ἐκδότης τοῦ ἴδιου
ποιῆματος, καὶ ὅτι τὸ ἀντίτυπον τῶν Πχοιτίων, ἀν καὶ μόνον
τὸ κείμενον περιέχει, δὲν εἶναι ἵκανη ἀπόδειξις ὅτι ἄλλης ἐκ-
δόσεως εἶναι τὰ δύο ἐκεῖνα, ἐν οἷς καὶ ἡ μετάφρασις ἄμα καὶ ἡ
προσφώνησις περιέχονται. Άλλ' ἐτέραν τινὰ τρεπόμενοι ὅδὸν θέ-
λομεν δυνηθῆ, ἐὰν δὲν πλανηθῶμεν, νὰ ἐπιχύσωμεν ἐνταῦθα πλειό-
τερον φῶς εἰς τὴν προκειμένην μικρολογίαν, κινηθεῖσαν ἀπλῆς
μᾶλλον περιεργείχεις χάριν ἢ πραγματικῆς ὡφελείας. . . . .
Ἐμμανουὴλ ὁ Βέκκερος (Bekker) μεταπωπώσας τῷ 1823 τὸ
καθ' Ἑλένην καὶ Ἀλέξανδρον ποιημάτιον κατά τις χειρόγραφον
τῆς ἐν Ρώμῃ Ἀγγελικῆς βιβλιοθήκης, κατεχώρισεν αὐτὸν ἐν ταῖς
Miscellaneis in maximam partem criticis, curaverunt G. F. Friedemann et G. D. God. Seebode (Τ, Ε'. σ. 477), καὶ
ἐν τῷ πίνακι τῶν περιεχομένων ἐσχείωσεν αὐτὸν ὡς ἀνέκδοτον.
—Τρίτην ἐκδοσιν ἔχομεν τὴν ὑπ' Ἀναστάσιου Γεωργιάδου λευ-
χίου ἐν Βιέννῃ τῆς Λύστερίκης ἐκ τῆς Τυπογραφίας I. B. Σθενίου
1833, εἰς 16^{ον}, μετ' ἀκρας ἐπιστασίας γενομένην, διότι ὅχι μό-
νον τὸ κείμενον ἐφρόντισεν ὁ ἐκδότης νὰ διορθώσῃ, ἀλλὰ καὶ διὰ
μακροῦ προσαιμίου καὶ σημειώσεων ἐκσομπτσε τούτου, ὡς αὐτὸς

πάλιν ὅρθως τὸν ὀνομάζει, τῆς ἀρχαὶς Ἐλλάδος τὸν ὄψιγο-
ρον καὶ τηλύγετον ποιητὴν. π

(14) — 'Ιπόμηνης εἰς τὰς πέντε φωνὰς ἀπὸ σωνῆς Ἀμ-
μωνίου μικροῦ τοῦ Ἐρμείου. Ἐνετίησιν ἐτυπώθη δαπάνη
τοῦ εὐγενοῦς καὶ δοχίμου ἀνδρὸς, κυρίου Νικολάου Βλα-
στοῦ τοῦ Κρητός. Οὐκ ἄνευ μέν τοι προνομίου. "Ἐτει τῷ
ἀπὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ, εἰς
φύλλον.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι τυπωμένον εἰς μεμβρά.
νὴν παρὰ τῷ τυπογράφῳ Ζαχαρίᾳ Καλλιέργῃ. Τὸν σύμερον δὲ τὴν
ἐκδοσιῶν αὕτη εἶναι σπανία, καὶ ἐπομένως πολύτιμος. Τίδον τί ἀ-
ναρέτει περὶ τῆς ἐκδόσεως ταῦτης ὁ Βουνέτος, Manuel du li-
braire, Τόμ. A'. σ. 54.—Première édition, belle et très rare,
dont les caractères sont ceux de Callieri. 6 liv. 17 sch. Pi-
nelli. Ce vol. a des signes ΑΒ - Ε. il consiste en 36 feuil-
lets, dont le premier commence par une vignette, avec
l'intitulé suivant, imprim. en rouge, dans presque tous les
exemplaires, et en or dans quelques uns seulement. La sous-
cription, placée au *recto* du trente sixième feillet, est en
grec.